

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

13.2.2024

kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi.

**Asia: Selvityspyyntö Toholammin Hautakankaan kaatopaikan sulkemistöistä
25.01.2024**

Viite: EPOELY/4529/2016

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt selvitystä Toholammin vanhan Hautakankaan kaatopaikan sulkemisen raportoinnista.

Vastauksena esitettyyn selvityspyyntöön esitämme asiaan seuraavat vastineet ja täydennykset. Asiassa on hankala saada yksityiskohtaista käsitystä kirjeenvaihdosta kunnan ja ELY-keskuksen valvojan kesken, koska sulkemisen suunnittelun ja rakentamisen aikaiset asiaa hoitaneet eivät ole enää kuntamme palveluksessa.

Selvityksenä pyydettyihin asioihin vastaamme seuraavaa:

- 1. Miksi Toholammin kunta ei ole ilmoittanut Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle kaatopaikan sulkemistöiden aloittamisesta. ELY-keskuksella ei kaatopaikkojen valvontaviranomaisena ole näin ollen annettu mahdollisuutta valvoa kaatopaikan sulkemisen rakentamistöitä sekä käytettäviä materiaaleja.***

Silloinen toimistoinsinööri on ollut yhteydessä rakentamisen aloituksesta ja tuhkien vastaanoton aloittamisesta välivarastoon sähköpostilla ELY-keskuksen valvojaan Mari Hakolaan 11.10.2019, jolloin Hakola on samana päivänä hyväksynyt tuhkien vastaanoton välivarastoon kaatopaikalle ja niiden laatuvaatimukset. Hän on siten ollut tietoinen siitä, että työt ovat alkaneet. Suoraa yhteydenpitoa silloisen kunnan teknisen johtajan, toimistoinsinöörin ja Hakolan kesken ei ole arkistoitu kunnassa, joten tätä yhteydenpitoa ei voida raportoida.

- 2. Selvitystä kaatopaikalla käytetyistä tuhista:***

Kunnan edustajan, konsultin ja ELY-keskuksen edustajan kesken 20.12.2022 pidetyssä kokouksessa on kerrottu, että kaatopaikan esipeittokerroksessa käytettävän tuhkan määrä on ollut suurempi kuin mitä suunnitelmissa on arvioitu. Tuhkista on tehty ennakkokokeet. Osa tuhkista on ollut materiaaleja, joiden ennakkokokeiden tulokset ovat olleet sulkemissuunnitelmien työselostuksessa liitteenä. Osa käytetyistä tuhista on kuitenkin muuttunut suunnitelmissa esitetystä. Toteutuneet tuhkamäärät on ilmoitettu kaatopaikan sulkemisen loppuraportissa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että valvovana viranomaisena ELY-keskuksella ei ole ollut mahdollisuutta arvioida ja hyväksyä kaatopaikalla käytettävien tuhkien laatua ja määrää. Lisäksi ELY-keskus huomauttaa, että toimitetussa loppuraportissa on ollut liitteenä samat

analyysitodistukset kuin sulkemissuunnitelmien yhteydessä on esitetty, vaikka kaatopaikan sulkemiseen on käytetty eri tuhkia kuin aikaisemmin on ilmoitettu.

Selvitystä pyydetään:

a. Miksei kaatopaikan peittämisessä hyödynnettävien jätemateriaalien määriä ole ilmoitettu Ympäristöhallinnon sähköiseen YLVA-järjestelmään.

Tietojen lisäämistä YLVA-järjestelmään ei käsittääksemme ole erikseen pyydetty myöskään ELY-keskuksen puolelta ennen tätä selvityspyyntöä. 10.9.2019 ELY-keskuksessa pidetyssä neuvottelussa oli sovittu, että tuhkan toimittajat kirjaavat tuhkien tiedot YLVA-järjestelmään.

b. Mitä tuhkia kaatopaikalle on ajettu, niiden määrät suhteessa suunniteltuihin määriin sekä tuhkien analyysitodistukset.

Kaatopaikalle ajettujen ja muotoilukerroksessa hyödynnettyjen tuhkien määrät on raportoitu toimituskohteittain sulkemisen loppuraportissa. Kaikista tuhista on myös esitetty kaatopaikkakelpoisuusraportit loppuraportissa. Muotoilu tehtiin pääosin toimittajien varastossa olevista varastokasoista, jonka vuoksi analyysitodistukset olivat mukana jo suunnitteluvaiheessa. Määrät suhteessa suunniteltuihin on esitetty selvityksen kohdassa 2 c.

c. Toteutuneista tuhkamääristä on ilmoitettu loppuraportissa tonnimäärät. ELY-keskus edellyttää, että käytetyistä tuhkien määristä annetaan tarkemmat selvitykset siitä, miten paljon määrät eroavat suunnitelluista määristä.

Suunnitelmassa muutaman koekuopan perusteella muotoilumassojen tarpeeksi on arvioitu noin 7050 m³. Tämä on tonneina noin 9200 t. Rakenteeseen käytettyjen tuhkien määrä on ollut 18 574 t. Tuhkan määrä on ollut noin kaksinkertainen siihen nähden, mitä suunnitelmassa oli arvioitu. Kuten suunnitelmassa ja loppuraportissakin on esitetty, niin muotoilu on tehty tuhalla todellisen jätetäytön päälle kaatopaikkamääräysten mukaiseen minimikaltevuuteen 1:20. Periaatteena on pidetty, että mm. hajuhaittojen välttämiseksi vanhaa jätetäyttöä ei haluttu lähteä kaivamaan, vaan muotoilu tehtiin pengerryksenä esipeitetyn jätetäytön päälle.

d. Lisäksi ELY-keskus edellyttää, että tuhkien käytöstä esipeittokerrokseen on toimitettava ELY-keskukselle päivitetty poikkileikkaussuunnitelma toteutuneesta rakenteesta, josta selviää tarkemmin käytetyn tuhkan määrä mm. kerrospaksuudet eri osissa kaatopaikkaa.

Leikkaukset on esitetty tämän selvityksen liitteenä 1.

3. Selvitystä siitä, miksi ennen rakentamista ei ole esitetty ELY-keskukselle (urakoitsijan) rakentamisen aikaisia mittaus- ja laadunvalvontasuunnitelmia, jotka ovat poikenneet hyväksytyistä suunnitelmista.

Kaatopaikan sulkemissuunnitelmissa, jotka ELY-keskus on hyväksynyt, on esitetty työselostuksessa rakennekohtaisesti laadunvalvonta. Mikäli rakentamisen aikana poiketaan työselostuksessa esitetyistä ja hyväksytyistä mittaus- ja laadunvalvontamenetelmistä, olisi näistä pitänyt ilmoittaa ELY-keskukselle.

Vaikka Hautakankaan kaatopaikan sulkemistöitä ei ole toteutettu erillisenä urakkana, olisi tästä huolimatta ennen töiden aloittamista pitänyt esittää ELY-keskukselle suunnitelmat siitä, miten kaatopaikan rakentamisen mittaukset ja laadunvalvonta rakentamisen aikana tullaan toteuttamaan. ELY-keskuksella ei ole valvovana viranomaisena ollut mahdollisuutta lausua rakentamisen aikaisesta mittaus- ja laadunvalvonnasta, joka on toteutettu työselostuksessa esitetyistä ja hyväksytyistä suunnitelmista poiketen.

Rakentaminen teetettiin kunnan omana työnä eri rakennekerroksittain kilpailutettuna, ja siten erillistä urakoitsijan laadunvalvontasuunnitelmaa ei ole laadittu. Kysymys lienee korkomittausten ja kerrospaksuuksien mittauksesta ja dokumentoinnista. Kunta halusi tehdä työn kustannustehokkaasti sen mukaisesti, miten kunkin kerroksen ja kerrosmateriaalin toimittavan urakoitsijan käytössä oli ollut mittalaitteita. Maanrakennuksessa on normaalia, että mittauksia tehdään muutenkin, kuin takymetri- tai GPS-tarkemittauksina. Tiivistyskerroksen korjatut paksuudet, kuivatuskerroksen paksuus ja pintakerroksen paksuus määritettiin suunnitelmasta poiketen koekuopin ja korkomerkein. Mittausmenetelmät hyväksyttiin ennen rakenteen tekemistä suunnittelijalta. Suunnittelijalle raportoitiin ja tarkistutettiin myös toteutumat. Muutosten mahdollisesta ilmoittamisesta tai ilmoittamatta jättämisestä valvovalle viranomaiselle ei ole käytössämme dokumenttia. Loppuraportissa on raportoitu kaikkien kerrosten materiaalitiedot, laatutiedot, mittaukset sekä kerrospaksuuksien täytyminen. ELY-keskuksella on käsityksemme mukaan ollut mahdollisuus seurata ja tiedustella rakentamisen kulkua haluamallaan tavalla työn aikana, koska työn käynnissä olo on ollut tiedossa valvontaviranomaisella.

4. Selvitystä kaatopaikan lopullisesta korkeudesta sulkemistöiden jälkeen.

Loppuraportissa esitetyssä muotoillun tuhkatäytön tarkemittauskuvassa (raportin kuva 1) on rakenteen pinnankorkeus kaatopaikan lakialueella +112–113. Sulkemissuunnitelmissa on esitetty, että kaatopaikan lopullinen korkeus (valmistuneiden pintarakenteiden jälkeen) maanrakenteella olisi +112–113. ELY-keskus katsoo, ettei kaatopaikan sulkemisen loppuraportissa ei ole esitetty riittävällä tarkkuudella lopullisen kaatopaikan pinnankorkeuksia ja aineistojen perusteella on oletettavissa, että lopullinen kaatopaikan korkeus on suunniteltua korkeampi.

Kaatopaikan lakikorkeutta ei ole mitattu pintarakenteiden valmistumisen jälkeen. Kaatopaikan ympäristöluvassa, sulkemissuunnitelmassa tai sulkemisen hyväksymiskirjeessä ei ole määrätty ylintä mahdollista lakikorkeutta suljettavalle pintakerrokselle. Käsittääksemme sillä ei ole sulkemisrakenteen toteutuksen kannalta merkitystä, koska alue ei aiheuta maisemahaittaa. Alueen valmis pinta voidaan toki mitata jälkikäteen ja esittää, mikäli sille katsotaan olevan tarve.

Liite

1. Poikkileikkaukset kaatopaikalta, suunnitellut korkeudet vrt. toteutuneet, erillinen tiedosto.